

Fig. 1. Smørum. Ydre, set fra Nordvest.

SM Ø R U M K I R K E

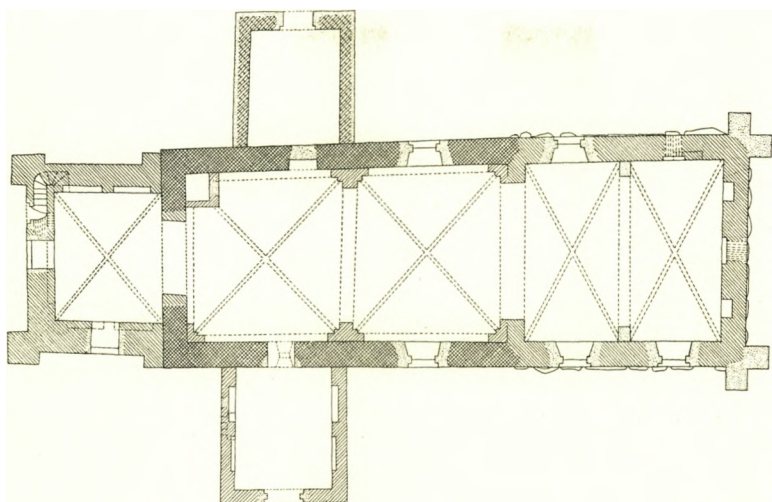
SM Ø R U M H E R R E D

Da Herredet har Navn efter Sognet, maa Kirken sikkert have været Herredskirke!. Paa Reformationstiden blev den Anneks til Ledøje (se S. 567), med hvilken den har Historie tilfælles, idet den 1522 af Roskildebispen blev henlagt til Københavns Kapitel og derefter 1539 overdraget Universitetet til fattige Students Underhold. Den hørte under Universitetet, indtil den overgik til Selveje 1. Oktober 1934.

Kirken ligger ensomt paa en lille Højning, uden for Byens sydøstre Udkant. Kirkegaarden, der endnu 1861 var omgivet af sengotiske, hvidtede Kamp- og Munkestensmure, hegnes nu af moderne, teglhængte Kløv- og Munkestensmure med Indgange af Universitetskirke-type.

En *Kirkelade* fik 1644 nyt Tagværk (Rgsk.).

Bygningen bestaar af romansk Skib med fire Tilbygninger: i Nord et Vaabenhus, der vistnok indeholder en senromansk Kerne, i Vest et højgotisk Taarn, sengotisk Østforlængelse og Vaabenhus i Syd; begge Vaabenhuse er forhøjet 1650. Orienteringen er korrekt.

.. j , / , i-j -1-1 1 1 T 1 1 1 r 1 1 1 T 1 1 1 r

Fig. 2. Smørum. Plan. 1:300. Maalt af Paul Momme 1925 (El. M. 1946).

Af det *romanske Skib* er kun Langmure og Vestgavl bevaret. Materialet er hovedsagelig mellemstore *raa, delvis kløvede Marksten*, til Hjørner er der anvendt Kvadre af *Limsten, Faksekalk* og *skaansk Sandsten* samt lidt *Kamp* af ringe Tildannelse. Hver Langmur, hvis Højde over den moderne Brolægning er o. 4,40 m, har rimeligvis haft to Vinduer, men kun Sydsidens vestre er bevaret, mod Sædvane anbragt omtrent midt over Døren; det maaler udvendig o. 65 cm i Bredden og indvendig, hvor det staar som Blænding, o. 135 x 64 cm. Af Dørene er den nordre bevaret, men tilmuret saaledes, at dens smige Karmparti med rundbuet Stik staar som indvendig Blænding; Østkarm og Stik er muret af *Faksekalk*, mens Vestkarmen er af *skaansk Sandsten*. Syddøren, ligeledes med rundbuet Stik, er i ny Tid omdannet i det Ydre.

Tilføjelser og Ændringer. *Nordre Vaabenhus*, nu Fyrrum og 1861 (Synsforretning) kaldet Material- og Benhus, er i indtil omkring to Meters Højde af Kridtkvadre i jævne Skifter. Kvadrene er vistnok fornyede 1891 (Rgsk.), men gengiver dog sikkert oprindelige Forhold, og maaske repræsenterer dette Parti Kirkens ældste Tilbygning, i saa Fald snarest et romansk eller senromansk Vaabenhus (jfr. Himmelev Kirke S. 648). Indvendig staar det gamle Murværk tykt rappet og hvidtet, og her ligger endnu to svære Egebjælker paa Plads, hvis Overkant ret nøje holder Niveau med Overkanten af Ydermurenes Kridtstenspartier. (Om Vaabenhusets Forhøjelse se S. 594).

Hvælv. I Tiden 1300—1350 blev Skibet dækket med to Krydshvælv, hvilende paa dobbeltfalsede Piller af ældre gotisk Karakter med Helstens Fremspring for de spidse Skjoldbuer og den ligeledes spidse, to Sten brede Gjordbue og

E. M. 1941

Fig. 3. Smørum. Højgotisk Taarn (S. 592).

Halvstens for de retkantede Ribber, hvis Nedløb mod Vest og ved Midtpillerne i 3—4 Skifters Højde er rundede som rudimentære Kolonnetter; paa Oversiden er Hvælvne kun svagt indskaarne og uden anden Forstærkning end Lommerne Udfyldning, der synes at være oprindelig. I Skibets Nord vest hjørne er der samtidig med Overhvælvningen indbygget et firkantet *Trappehus*, hvortil der har været Adgang gennem en nu tilmuret, 56 cm bred, fladbuet Dør paa Østsiden; Skakten er nu fyldt med Muraffald.

Efter Hvælvenes Indbygning, antagelig endnu i 1300'rne, blev der til Skibet føjet et ret lavt *Vesttaarn* (Fig. 3) af Munkesten i Munkeskifte, uden synlig Syld. Taarnet støttes af fire Piller, af hvilke de to østre staar op mod Skibets Yestgavl, mens de to vestre griber omkring Taarnets Vesthjørner, saaledes som det ofte ses i senromanske-unggotiske Bygninger². Taarnrummet, hvis Arkade til Skibet er spidsbuet, har i Syd og Nord to lave, fladbuede Spareblændinger, og en lignende findes i Vestvæggen, stærkt forskudt mod Syd af Hensyn til Trappen. I Syd og Vest er der fladbuede, stærkt omdannede Vinduer, der sikkert oprindelig har været meget smaa, indvendig anbragt i

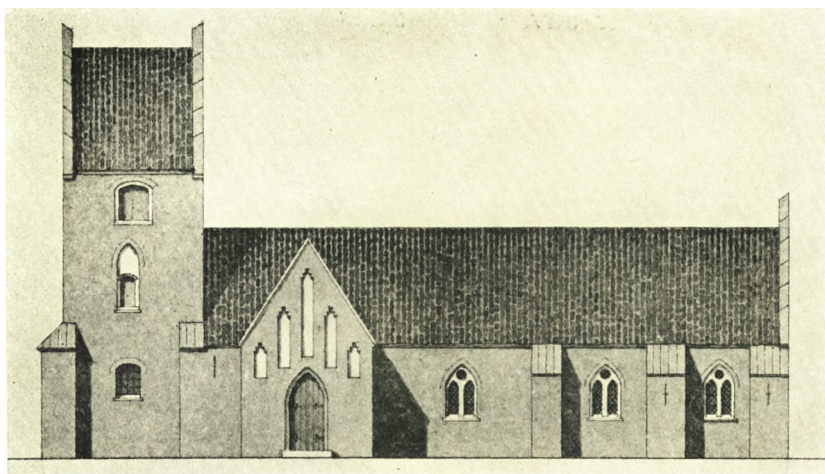

Fig. 4. Smorum. Syd façade. 1:300. Maalt af Hoffmann 1864.

en større, fladbuet Blænding, som nu er hugget lige gennem Muren. Det simple, samtidige Krydshvælv, har svagt buklede Kapper; ingen Overribber.

Taarntappen, hvortil der oprindeligt har været Adgang fra Taarnrummet gennem en fladbuet Dør nordligt i Vestvæggen, er efter gammel Skik indbygget i Murlivet i Taarnets Nordvesthjørne. Trappen, hvis Loft dannes af udkragede, fladbuede Binderstik, har to korte, lige Løb, eet i Vest og eet i Nord, hvor man gennem en fladbuet, lavtsiddende Overdør kommer ind i Hvælvets nordvestre Lomme. Mellemstokværket har til hver af de frie Sider en fladbuet Aabning, indvendig falset, udvendig i højt, spidsbuet Spejl. Vinduerne sidder skævt i Façaderne, men nøjagtig midt mellem Støttestøtterne (Fig. 3), og det er derfor muligt, at man oprindeligt havde tænkt sig at føre disse op i en større Højde. Mellemstokværket er i hvert Tilfælde nu slaaet sammen med det lave Klokkestokværk, hvis fladbuede og falsede Glamhuller i Syd, Vest og Nord er anbragt midt i Façaderne, skævt i Forhold til Aabningerne nedenfor. Gavlenes Dekoration er af ældre gotisk Type, Østgavlen med tre og Vestgavlen med fem spidsbuede Høj blændinger, til hver Side flankeret af en lille Cirkelblænding; alle Stik er muret af skiftevis røde og sorte Sten. Begge Gavle har ni ret stærkt ommurede Kamtakker.

Østforlængelsen er af Munkesten i Munkeskifte med tre uregelmæssige Baand af Kvadre fra det romanske $\dagger$ Kor; i underste Bælte mod Øst er indskaaret Aarstallet 1654. De oprindelige Vinduer sidder forbavsende højt, dette gælder baade et med Munkesten i Munkeskifte tilmuret, fladbuet og falset Øst-vindue og et paa samme Maade tilmuret Vindue i Nord, midt i det østre Fag.

Sidstnævnte Vindue, der udvendig er spidsbuet (o. 120x87 cm) med Stik af skiftevis røde og sorte Sten og indvendig fladbuet (o. 113x82 cm), sidder saa højt, at dets Halvstens Stik samtidig danner Skjoldbue for Hvælvet. Taggavlen, i hvis Fodlinie der er et svagt udkraget Skifte, har ni Høj blændinger, de to yderste til hver Side med spidsbuet Afdækning, de øvrige med vekslende Trappe- og Spidsbuestik. I Midtblændingen er der en aftrappet Glug, og i Højde med denne, paa Pillerne mellem Blændingerne, læses i Jernankre Aars-tallet 1636, sikkert opsat i Forbindelse med et nyt Tagværk (Rgsk.).

I det *Indre* har Østvæggen paa hver Side af Vinduet en lavtsiddende, rundbuet Blænding; en større fladbuet ses østligt i Nordvæggen. Forlængelsen dækkes af to Fag simple, i Væggene indbyggede Krydshvælv, der mod Vest har en meget svær Gjordbue. Mellem de to nye Fag har der vistnok oprindeligt kun været en Halvstens Gjordbue, forløbende i Væggene, men den er nu støttet af en moderne Bue af smaa Sten.

Søndre Vaabenhús (se Fig. 4) er ligesom det nordre opført i to Afsnit, af hvilke det nederste, af Munkesten, er fra sengotisk Tid; dets Højde angives af Flankemurenes Trappefriser og Savskifter (under den forsvundne Gesims).

I Vestmuren ses en lille, fladbuet, tilmuret Lysaabning, og i Gavlen er der Spor af fem Blændinger. I det Indre har Østvæggen to fladbuede Blændinger.

Vaabenhúsenes Forhøjelse. 1650, »da ugudelige Mennesker flere Gange har stjaalet Bly fra Kirken« (Rgsk.), blev Vaabenhúsenes Mure forhøjet op til Skibets Tagfod med Murværk af Munkesten. Søndre Vaabenhús fik ved denne Lejlighed sit nuværende Udseende med spidsbuet, falset Dør og fem aftrappede Høj blændinger. Nordre Vaabenhús, hvis Forhøjelse senere er blevet skalmuret med moderne Mursten, har nu glat Gavl med fladrundbuet Dør under lille Korsblænding kronet af Cirkelglug.

Endnu i Begyndelsen af 1860'erne (Synsforretning 1861, Hoffmanns Opmaalinger 1864) havde Langhuset (Fig. 4) spidsbuede Vinduer, opdelt af gotisk Stavværk og med blybundne Ruder, tre i Syd og to i Nord, samt et tilsvarende Antal svære Støttepiller³; af de to nordre, der var anbragt med kun een Meters Afstand, flugtede den østre med Forlængelsens Gavl, og den vestre dækkede det lille, oprindelige Spidsbuevindue.

Kirken er nu helt præget af en Restaurering o. 1891 (Arkitekt: J. D. Herholdt). Ved denne Lejlighed blev de nævnte Stavværksvinduer erstattet med de nuværende store, spidsbuede og falsede, der er af Kridt i de romanske og af Munkesten i de gotiske Mure. De svære Støttepiller fjernedes, og nye opmuredes kun paa Østhjørnerne. Bygningen, som med Undtagelse af Taarnet var rødkalket, staar nu overalt med afrensede Mure og hvide Blændingsfelter. Tagværkerne er nye, af Fyr og tækket med Bly, Taarnets dog med Vingetegl.

Fig. 5. Smørum. Alter, med malet Aarstal 1614, af Roskildesnedkeren Brix Michell (S. 596).

INVENTAR

†*Alterbord*. Ifølge Regnskabet 1611—14 fik tre Karle for at udrydde det gamle Alter 3 Mark $4\frac{1}{2}$ Sk.

Alterbord og *Altertavle* (Fig. 5), fuldført 1614, er en sammenhængende Komposition af Brix Snedker i Roskilde. Præsten opfører i Regnskabet for 1611—14 Udgift til Altertavlen og en Stol, hvorpaa man sidder: »Er samme . . . med Brix Miehiell i Roskilde fortinget for ... 70 Dir. Men efterdi han sig storligen beklager, derudi at have forset sig og Verken at have gjort bedre og højere end Formen udviser, er ham til sig og til Drikkepenge bevilget endnu 20 Dir«. Syv Vogne hentede Snedkeren og Alteret. Ifølge samme Kilde fik Oluf Hansen Maler for Altertavlen og Prædikestolen at staffere 80 Dir., til hvilket Arbejde der købtes Træ til »Stilling« (Stillads), og i det fig. Regnskab for 1614—17 tilføjes om Maleren: »Men efterdi han sig storligen beklager med for nær at være tingen, fik han endnu Drikkepenge 15 Dir.«.

Alterbordet, med malet Aarstal 1614, har paa Forsiden tre Portalfelter med Profilkapitæler og stiliseret Rankefladnsnit i det omløbende Rammeværk. Portalerne flankeres af joniske Hermer, tre Kvinder og een Mand, alle med nøgen Overkrop og med Frugtbundter paa Skafterne ophængt i Ringe og Baand (sml. Fig. 11). Mod Nord og Syd er der et enkelt Portalfelt med tilsvarende Rammeværk og flankeret af riflede Pilastre med Profilkapitæler. Over den smalle Frise løber en Tandsnitgesims. Bagsiden har to samtidige Skabsdøre, hvis Beslag og Hængsler leveredes af Søren Kleinsmed (Rgsk.). Den oprindelige Staffering af Oluf Hansen er ændret, især ved en Restaurering 1891. Paa Forsidens tre Fyldinger er der dog Malerier, Moses, Johannes Døberen og Paulus, der trods meget stærk Opmaling synes at stamme fra 1600'rne. Frisens nye gyldne, Versaler gentager sikkert den gamle Indskrift (med et nyt Indskud): »Othone Joh. pastore a. 1614, rectore et profess. Haf. patronis templi altare suggestum — renovatum a. 1891 — curante Thom. Finckio med. p.« (»da Otte Jensen (eller Hansen) var Præst Aar 1614, og Rektor og Professorer i København var Kirkens Patroner, blev Alteret (og) Prædikestolen — fornyet Aar 1891 — under Prof. med. Thomas Finckes Forsorg«). Ogsaa 1844 var Alteret blevet restaureret (Rgsk.). Rammeværket og Hermeskafterne staar blankt med Guld, rødt og blaåt paa Ornamenterne.

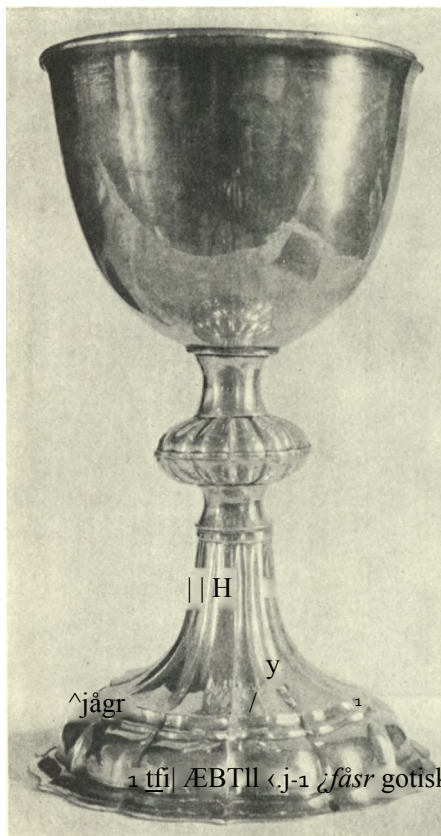
Altertavlen minder meget om Roskilde Vor Frue (S. 81). Opbygningen er i Hovedsagen den samme, med fire Storsøjler, hvis Prydbælter har Smaafigurer, her Hermer, yderst nøgen Mand og Kvinde, inderst Smaabørn, Muslingeskalnicher i de ret høje Postamenter, her med smaa Dyderelieffer (Fig. 6—8), Tro, Haab, Kærlighed og Retfærd, meget livfuldt bevægede, men ikke særlig velproportionerede Figurer, samt det hermefflankerede Topstykke. Adskilligt

Fig. 6-8. Smørum. Dyderelieffer fra Altertavlens Postamentnicher (S. 596).

virker dog ældre og enklere, saaledes den udelte Gavltrekan med Gud Fader, den profilerede Postamentgesims og Sidefelterne, der mangler Arkader. Rige og smukke er derimod Vingerne; Storvingernes Kartouche- og Blomsterværk grupperer sig om et rundt Felt med en Vase, og begge Konturfignererne løfter et Kors. Topvingernes Midtparti indeholder et halvt Løvehoved. Utvivlsomt har Brix ved denne Tavle samarbejdet med flere Kolleger og blandt dem Anders Nielsen Hatt. I Storfeltet sidder der et Maleri fra 1843 af Eddelien (indsat 1852, Rgsk.), den korsfæstede flankeret af Maria og Johannes, Kopi efter et 1700tals Maleri, i Topfeltet Opstandelsen, Kristus med Sejrsfanen i mat, svovlgul Straaleglans, muligvis opmålet paa Grundlag af Oluf Hansens oprindelige Billede; i Sidefelterne mod Nord Trosartiklerne, mod Syd Nadverordene, i Postamentfelterne Eph. 2, 19, Rom. 5, 8 og 1. Cor. 1, alt paa Latin med smaa, gyldne, friskopmalede Versaler; i Frisefeltet Matth. 25, 31, i Topstykkets Frise Johs. 11, 23, paa Dansk med Versaler. Den nuværende Staf-fering svarer til Alterbordets. Paa Skibets Nord- og Vestvæg hænger et Par tarvelige Malerier: den velsignende Kristus og tre Engle; de har tidligere siddet i Altertavlens Stor- og Topfelt.

Altersølv. Kalk (Fig. 9) 1767 med bred, svagt kølbuetunget, profileret Fod-plade om tunget, bukkelopdrevet Fod, indknebet Skaft, spidsoval, midtdelt, buklet Knop og nyere Bæger. Under Foden graveret: »Procur. templi Smørum

e.
fig. 9. Smorum^Aiterkaik 1767

Petro Holm 1767« (»Kirkens Forstander Peder Holm 1767«) og stemplet med Københavns By vaaben 1767 og Mestermærke for Joachim Reuss (Olrik 296). *Diske*. 1) 1703, med graveret Cirkelkors og stemplet med Københavns Byvaaben 1703 og Mestermærke for Hans Nielsen Wolgast (Olrik 197). 2) 1875, graveret: »Smørum« og stemplet med Københavns Byvaaben 1875 og P. Hertz. *Vinkande* 1871 (eller 77), med samme Stemplers som Disk Nr. 2.

Foruden en †Kalk og †Dis/c af Sølv omtaler Inventariet 1603 et †Sæt af Tin. 1657 leverede Anders Guldsmid en †Alterkalk og en † Vinflaske for 17 Dir.

2 Mk. †Oblatæske med gra Holm, procur. templi Smørum 1772« omtales i Synsforretningen 1861.

Alterstager (Fig. 10), 36,5 cm høje,

ringe, den midterste størst, og bløde

m. 1943 Profiler paa Fod- og $\beta_{ordstager}$ sikkert erhvervet til

Kirken i nyere Tid, firarmede, med slankt, barokt profileret Balusterskaft paa bred Fodskaal, hvorover cylindrisk Led med gennembrudt Lilliefrise; mellem Lyseholderne sidder en Løve, der holder et Skjold med Amsterdams Vaaben.

**Røgelsekar*, romansk, af Malm, med halvkugleformet, ornamentalt gennembrudt Overdel og fornyet Beholder fandtes 1861 i en Barnegrav paa Kirkegaarden, fyldt med Trækul. Nu i Nationalmuseet.

† *Alter krucifiks* af Bronze, efter Jerichaus Model, anskaffet 1852—53 (Rgsk.).

† *Alter skranke*. 1732 opsattes en Skammel om Altergulvet med Jernværk og Ryslæder for 27 Dir. 2 Mk 4 Sk. (Rgsk.).

Døbefont, romansk, af Granit, Roskildetype⁴. Kummen, der maaler 72 cm i Tv. m., har en Tovstav som Mundingsprofil. Intet Afløb. Højde 83 cm.

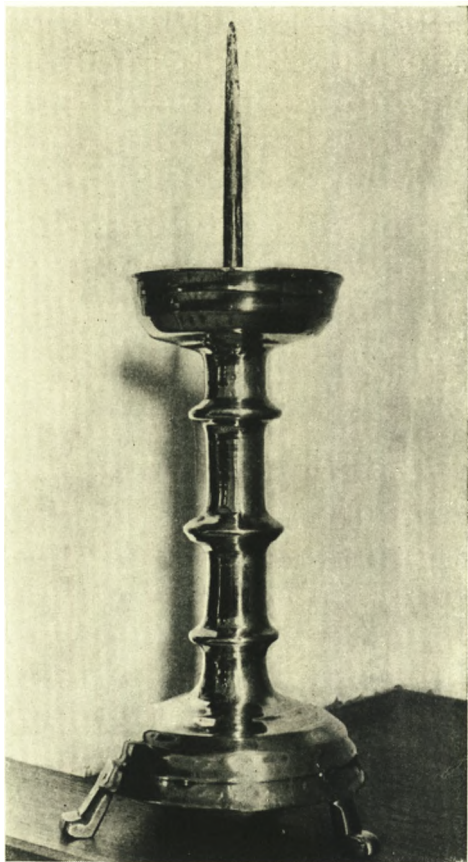
Daabsfad, glat, af Messing, fra 1700'rne, 63 cm i Tv. m. Inden i dette et mindre, nyere Messingbækken. 1609 købtes et †Messingbækken paa 11 Skaalpund for 2 Dir. 28 Sk. (Rgsk.).

†*Korgitter*. 1637 begærede Hr. Otte [Præsten], at Koret med Skriftestolen

maatte fra Kirken skilles og Kirken paa-
neles. . . Der sluttedes Kontrakt med
Hans Holst Billedsnider⁵ (Rgsk.).

Prædikestol fra 1609. Dette Aar »ha-
verjeg [Præsten] tinget med Michell udi
Roskilde for den Prædikestol 50 Dir.;
men efterdi han paa Trappen har over
Tingning arbejdet og udskaaret, har jeg
hannem endnu tilgivet 10 Dir. Saa han-
nem betalt og igengiet til Jern, Him-
melen i hænger, og Svendene til Drikke-
penge 1 Mk. 7 Sk.« (Rgsk.). Prædikesto-
len er det tidligste Arbejde, der kendes
af Billedsnider Brix, som først blev op-
taget i Roskilde Snedkerlaug 1612, men
ogsaa her synes han at have arbejdet
sammen med Anders Hatt (der blev op-
taget i Lauget samme Aar som Brix),
og Stolens Opbygning afviger ganske fra
det Skema, der er fælles for Brix's se-
nere Prædikestole.

De fire Fag indeholder flade, niche-
agtige Portaler med tre Evangelistrelie-
ffer og Universitetets Vaaben. Det om-
løbende Fladsnit-Rammeværk svarer til
Alterbordsforsidens, men de glatte, rudimentære Kapitæler fortsætter sig per-
spektivisk ind i Nichen. Evangelisterne, hvis Tegn holder Blækhuse, staar
paa Konsoller, der bærer deres reliefskaarne Navne: S. Marcus — herefter
følger Universitetsvaabenet —, S. Lucas (Fig. 12) og S. Iohanes (med Binde-
bogstaver). Paa Hjørnerne staar Hermer, hvis kannelerede Skafter delvis dæk-
kes af Frugt- og Blomsterbundter: Retfærd (med Vægt og Sværd), Klogskab
(med Spejl og Slange), Maadehold (med Kande og Bæger), Kærlighed (med
flammende Hjerter). Under Hermernes joniske Kapitæl er indskudt en Pude
(sml. Lyngby Prædikestol S. 422). Postament- og Frisefremspringene bærer
henholdsvis Diadem- og Englehoveder. Nyere, flad Underbaldakin og seks-
kantet Stolpe. Opgangspanelet, der er samtidigt med Stolen, indeholder tre
tilsvarende Portalfelter, af hvilke de to er stigende, med Relieffigurer af S. Pe-
ter, S. Povel og S. Mattheus; Felterne adskilles af Hermer: Kærlighed (med
Barn paa Armen), Tro (med Kors og Bog), Haab (med Anker). Paa Frise-
fremspringene Englehoveder under Volutter. Samtidig Himmel af Form som

E. M. 1948

Fig. 10. Smørum. Alterstage (S. 598).

Stolen, med kartoucheagtige Topstykker, hvori Englehoveder; Loftet er firdelt med Hængekogle, paa Rygskjoldet en Kartouche med Englehoved.

Stafferingen svarer til Altertavlens; i Opgangens og Stolens Frisefelter moderne Fraktur. Oluf Hansens Staffering (se S. 596), der ifølge Præsteindberetning til Hofman skal have baaret Aarstallet 1616, er forsvundet.

Stoleværket er nyt. 1613 leverede Brix Snedker -\Stole til Kirken (Rgsk.).

†*Geværskab* i Vaabenhuset omtales 1732 (Inventarium).

Dørflojen til Taarnet, med vinkelstillede Planker, er fra 1700'rne, med samtidig Laas. 1636 gjorde Hans Holst en †Dør af Eg (Rgsk.).

†*Pulpitur* opsattes 1649 af Willem Krammer Snedker (Rgsk.).

Pengebøsse af Kobber, kugleformet, med flad Fodskaal, fra første Halvdel af 1800'rne.

En †*Pengetavle* med Aarstallet 1611 omtales i Synsforretningen 1861.

Tavler. 1) O. 1787. Opsat af »erkjendtlige Beboere i Smørum Sogn« til Minde om Kammerraad Jacob Bornemanns Velgørenhed »ved, i sit Testamente af 12te Decbr 1787, at legere 500 Rdlr, hvis aarlige Rente skulle anvendes til Bedste for Smørum Sogns Fattige«. Af Træ, med forgyldt Skriveskrift i enkel Profilramme. I Norddørens Niche.

2) 1846. Opsat af Aftægtsmand Niels Jensen i Stenløse og Hustru Ane Larsdatter, indeholdende Bestemmelserne vedrørende et Gavebrev paa 200 Rbd. Sortmalet Trætavle i enkel Profilramme og med Topstykke; hvidmalet Skrive-skrift; baade Tavlen og Indskriften er sikkert udført af Giveren selv. I Vaabenhuset.

Klokker. 1) 1396. »Anno Domini mcccxcvi. Katerina est nomen meum. Dominus Leonius miles« (»i Herrens Aar 1396. Katerina er mit Navn. Hr. Leonius Ridder«). Sjusket støbte Minuskler. Ubestemmeligt Møntaftryk. Hanne har Tovsnoninger. Ovenpaa Kronen fordybet V: III: V: III: Tvm. 108 cm (Uldall 76).

2) 1615. »Hartvig Qvellichmeier gos mich anno Domini MDCXV. Verbum Domini manet in æternum« (»Herrens Ord bliver i Evighed«), Over de to Indskriftbaand nedadvendt Rundbuefrise, hvis Buefodder ender i Korsblomster. Under Indskriften Universitetets Vaaben samt Versalerne: Universitet. Tvm. 92 cm. Ifølge Regnskabet fik Hartvig Klokkestøber 85 Dir. for at omstøbe den gamle †Klokke, der vejede 2³/₂ Skippund 6¹/₂ Lispund til en Klokke paa 3 Skippund 3 Lispund (et Skippund er 160 kg).

†*Klokker.* 1) I Inventariet 1603 nævnes en Jernknebel af en Klokke, som blev »udført« (sikkert ved Klokkeskatten 1602).

2) 1603 købtes en Klokke paa 3 Skippund minus 1¹/₂ Lispund hos Anders Hansen paa Holmen for 146 Dir. 1 Mk. (Rgsk.).

†*Gravminder.* 1749 lagdes to †*Ligtræer* over Mogens Henrichsens Søn fra

E. M. 1943

E. M. 1943

E. M

Fig. 11-13. Smørum. 11 og 13. Hermer fra Alterbordsforside 1614 (S. 596). 12. Portalfelt fra Prædikestol 1609 (S. 599).

Smørum Øvre og Simon Pedersen af Smørum Nedre (Rgsk.). Midt i Kirken fandtes en *†Gravsten* indlagt i en Træramme, over en Bondekone fra Hove (Præsteindb.).

†Gravhvelving. 1805 opfyldtes den »unyttige Begravelseskælder under Koret« (Synsforretning), hvori var begravet Frederik 3.s Kunstdrejer og Rustmester Jacob Jensen Nordmand, død 1695⁶. En sort *†Kaarde* var fastgjort over Begravelsen (Præsteindb. 1758).

KILDER OG HENVISNINGER

Regnskaber 1601—1732 (div. Aar), 1732—1822 (RA). — Synsprotokoller 1799—1839, 1840—79 (LA). — Dokumenter angaaende Lidø og Smørum Kirker (RA). — Oplysninger om Udgifter til Universitetets Landsbykirker (RA). — Synsforretning 1861 (NM). — Præsteindberetning til Hofman 1758 (LA). — Museumsindberetninger af J. Magnus-Petersen 1896 (Kalkmalerier), E. Moltke og C. G. Schultz 1943.

¹ Af Helgennavnet S. Kathrine paa Klokken fra 1396 kan intet sluttes om Kirkens Værnehelgen, bl. a. fordi Klokken kan have haft sit eget Navn eller være hidført andet Steds fra. ² Ordningen er beslægtet med Taarnet ved Vor Frue Kirke i Roskilde, S. 59, Fig. 2, S. Nicolai i Køge, S. 168, Fig. 2, og S. Morten i Næstved, DK. Præstø, S. 133, Fig. 3. Sml. ogsaa Taarnet paa Elmelunde Kirke, DK. Præstø, S. 975. ³ 1623 foreslaas fjernet en Pille ved Koret, »som ungefær for 26 Aar forleden skulde være sat

